

SOCIALFÖRVALTNINGEN
MARIA UNGDOMSENHET, UNGDOMSJOUREN

DNR 3.2-0088/2011
SID 1 (25)
2012-01-02

PROJEKT UTVIDGAT MUMIN-SAMARBETE FÖR UNGA VUXNA

SLUTRAPPORT

Författare:

Friskvårdsvägen 4, 112 19 Stockholm.
Telefon 08 508 25 000. Fax 08 508 43 700

www.stockholm.se

Göran Hägglund
Pia Bodén

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND	6
MUMIN-projektet	6
MUMIN-metoden	6
Projekt Utvidgat MUMIN-samarbete för unga vuxna	7
Återkommande Möten	8
Budget	8
Milstolpar	8
MÅL	9
Effektmål	9
Projektmål	9
ARBETSSÄTT	9
Arbetsmetod	9
Arbetsuppgifterna i projektet på individnivå	9
Arbetsuppgifterna i projektet på strukturell nivå	10
Information om projektet, internt och externt	10
Statistik	11
GENOMFÖRANDE	11
Det operativa arbetet vid Länskriminalens Ungdomssektion	11
Uppdraget vid Socialjouren	12
Uppdraget vid Söderortspolisen	12

Operation Gåsen.....	13
Projektgemensamt arbete.....	14
Nya samarbetspartners och inventering av vårdresurser	14
Framtagning av informationsbroschyr om cannabis	14
Unga kvinnor i projektet	15
Säkerhetsarbete	15
RESULTAT OCH ANALYS	16
Målgruppen, övergripande beskrivning.....	16
Tillhörighet	17
Boendesituation.....	18
Tidigare kontakter med socialtjänst och/eller beroendevård	19
Förhör/Brottsmisstanke	20
Länkningsinsatser	20
Cannabisbroschyren.....	21
LVM-anmälningar	21
Barn till unga vuxna.....	21
Unga vuxna på Socialjouren.....	22
Uppföljning av effektmålen	23
Uppföljning av projektmålen	23
Pröva MUMIN-metoden	23
Utveckla samverkan	23
Inventera befintliga vårdresurser för unga vuxna	23
Sprida MUMIN-metoden	24
SLUTSATSER	24

SAMMANFATTNING

Projekt *Utvidgat MUMIN-samarbete för unga vuxna* har genomförts under perioden 2010-05-03 till 2011-12-31. Det övergripande målet har varit att pröva MUMIN-metoden för målgruppen 18-25 år i syfte att förebygga missbruk och hemlöshet. Övriga projektmål har varit att utveckla samverkan mellan olika aktörer för målgruppen, att sprida MUMIN-metoden samt att inventera befintliga vårdresurser för unga vuxna. MUMIN kan beskrivas som en metod för samverkan kring ungdomar som misstänks för narkotikabrott. Ungdomsjourens arbete inom ramen för MUMIN innebär ett fältförlagt samarbete med Ungdomssektionen vid Länskriminalen. Sektionens operativa arbete har sedan 2007 bemannats med en socialsekreterare som arbetat med huvudsakligt fokus på barn under 18 år.

Arbetet med unga vuxna under projekttiden har bedrivits med utgångspunkt i den metod som tillämpas inom den ordinarie verksamheten vid Länskriminalens Ungdomssektion. Projektet har bedrivits i samarbete med projekt *Unga vuxna i hemlöshet* på både individ- och strukturell nivå.

Projektet har kommit i kontakt med 301 unga vuxna varav 20% är kvinnor och 80 % män.

42,5% är enligt egen uppgift helt okända för socialtjänst och beroendevård.

Situationen för de unga vuxna som aktualiserats i projektet är mycket varierande. Det är dock möjligt att urskilja en grupp där de unga vuxna utåt sett ter sig relativt välfungerande. De upplever inte själva att de har ett allvarligt problem och missbruksbilden har karaktär av ett omfattande "helgmissbruk".

20 unga vuxna (7%) har själva beskrivit sig som hemlösa. Utöver dessa finns ett flertal som kan konstateras befinna sig i situation 4 enligt socialstyrelsens definition av hemlöshet. Enligt projektmedarbetarnas bedömning befinner sig en stor del av målgruppen i riskzon för att på sikt bli hemlösa till följd av sitt missbruk.

Slutsatser är att arbete enligt MUMIN-metoden gör det möjligt att nå unga vuxna som annars inte skulle nås av socialtjänsten, ett snabbt och samordnat omhändertagande är även av yttersta vikt.

BAKGRUND

MUMIN-projektet

MUMIN (Maria Ungdom Motiverande Intervention) är ett samverkansprojekt mellan Ungdomssektionen vid Länskriminalpolisen samt socialtjänst och landsting vid Maria Ungdom. Projektet startades 2004 och finansierades av Mobilisering mot narkotika. Syftet var att ge ungdomar och deras familjer snabb tillgång till adekvat vård- och behandling i samband med polisingripanden gällande narkotikarelaterad brottslighet. Verksamheten är idag permanent inom samtliga medverkande myndigheter.

I arbetet med det ursprungliga MUMIN-projektet tydliggjordes behovet av ett utökat samarbete mellan polis och socialtjänst på fältet. Ungdomssektionen vid Länskriminalen, som arbetar specialiserat med narkotikabrott där målgruppen är personer i åldrarna 15 till 25 år, och Ungdomsjouren vid Maria Ungdom utvecklade under 2005 och 2006 ett samarbete i syfte att förstärka vårdkedjan. Det gjordes med inspiration från Göteborgs stad som, redan tidigare framgångsrikt tillämpat ett arbetssätt där polis och socialtjänst samarbetar på fältet. År 2007 omfördelades resurser inom Maria Ungdomsenhet, vilket möjliggjorde en stadigvarande bemanning med en socialsekreterare vid Länskriminalens Ungdomssektionens operativa arbete. Socialsekreterarens arbete har riktat sig till ungdomar upp till 20 år, med huvudsakligt fokus på barn under 18 år.

MUMIN-metoden

MUMIN som begrepp har sedan 2004 utvecklats. Från att ha varit en metod för en specifik samverkan mellan polis, socialtjänst och landsting har det kommit att användas som ett sätt att tänka kring ungdomar som misstänks för narkotikabrott. Det har på många håll funnits en vilja att möjliggöra ett optimalt omhändertagande av ungdom och familj oberoende av när eller av vem ungdomen aktualiseras. Samarbeten har utvecklats med hänsyn till lokala förutsättningar, exempelvis lokala öppenvårdsmottagningar (Mini-Maria), som har öppet under tider då polisens behov av att länka ungdomar vidare är stort. Den polisstation på Maria Ungdom, som inrättades i samband med det ursprungliga MUMIN-projektet har öppnats för poliser från hela länet. Även i de fall socialtjänsten (fältförlagd socialsekreterare eller socialjour) inte har möjlighet att närvara vid förhör och polisen länkar en ungdom till Maria Ungdoms akutmottagning talar man om att arbeta enligt MUMIN-metoden.

MUMIN (Socialtjänst och landsting vid Maria Ungdom samt Polismyndigheten i Stockholms län) utsågs av Brottsförebyggande rådet (BRÅ) till Sveriges bästa brottsförebyggande arbete 2009.

Ungdomsjourens arbete inom ramen för MUMIN innebär ett fältförlagt samarbete med Ungdomssektionen vid Länskriminalen, som omfattar hela kedjan från polisingripande, närvaro vid förhör och fortsatt länkning till lokal socialtjänst och behandlingsinsatser. Det har även innefattat krisstöd, motivationsarbete samt att, i samarbete med aktuell socialjour, bedöma behovet av akuta insatser. Effekten av detta samarbete har varit mycket god. Ungdomsjouren har kommit i kontakt med och identifierat ett stort antal ungdomar, i åldrarna upp till 20 år, som tidigare inte varit kända för socialtjänsten. Under 2010 var 26 % av dessa ungdomar, enligt egen uppgift, helt okända inom socialtjänst och beroendevård.

Projekt Utvidgat MUMIN-samarbete för unga vuxna

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen beviljades utvecklingsmedel om 3,2 mkr i slutet av 2009 till projekt, *Utvidgat MUMIN-samarbete för unga vuxna*. Den planerade projekttiden var två år. MUMIN-metoden skulle prövas för den äldre målgruppen: unga vuxna mellan 18 och 25 år i syfte att förebygga missbruk och hemlöshet. Med MUMIN-metoden avsågs den metod för operativt arbete på fältet som utvecklats vid Ungdomsjouren och som bedrivs enligt en speciell manual.

Projektets *styrgrupp* har bestått av sektionschefen vid Ungdomsjouren, enhetscheferna vid Socialjouren i Stockholm och Uppsökarenheten för vuxna, projektsamordnaren i projekt *Unga vuxna i hemlöshet* samt verksamhetssekreteraren vid Socialförvaltningen. Metodansvarig i projekt *Utvidgat MUMIN-samarbete* har ingått i styrgruppen under 2011 och avdelningschefen vid Socialtjänstavdelningen sedan hösten 2011.

Sektionschefen vid Ungdomsjouren har varit projektledare under perioden 2010-05-03 till 2011-10-01. I samband med att sektionschefen vid Ungdomsjouren påbörjat ny anställning tog enhetschefen vid Maria Ungdomsenhet över projektledarskapet.

I projektets *arbetsgrupp* har tre projektmedarbetare ingått: två heltidsanställda socialsekreterare vilka arbetat operativt på fältet tillsammans med Länskriminalens Ungdomssektion (Lovisa Jonsson och Malin Andersson) samt en heltidsanställd socialsekreterare som inledningsvis arbetade myndighetsutövande vid Socialjouren och som varit metodansvarig i projektet (Pia Bodén). Vissa förändringar vidtogs under projektets gång (se vidare sidan 12 i avsnittet "Arbets sätt").

Projektet har bedrivits i nära samarbete med projekt *Unga vuxna i hemlöshet*. Till många delar är målgruppen densamma. *Unga vuxna i hemlöshet* arbetar i första

hand med boendet och "MUMIN" primärt med missbruket. I ett vidare perspektiv kan man säga att missbruk ofta är en väg till hemlöshet och kriminalitet. Styrgruppen har varit gemensam för de båda projekten.

Återkommande möten

Arbetsgruppen har haft ett stående möte varje vecka, undantaget de veckor som medarbetarna haft handledning. Projektledaren har i stor utsträckning deltagit i dessa. Genomgång av föregående veckas ärenden från det operativa arbetet, i syfte att utveckla metod och säkerhet, har varit huvudpunkten

De två *socialsekreterarna med placering vid Länskriminalens Ungdomssektion* har regelbundet deltagit i sektionens veckomöten.

Metodansvarig och projektledaren har träffats en gång per vecka, i första hand för att följa metodutvecklingen och arbetet vid Stockholms socialjour.

Projektledaren och en socialsekreterare har vid behov haft möten med *enhetschefen och en inspektör vid Socialjouren*, för att strukturera och följa upp projektarbetet vid Socialjouren.

Frågor som berört projektet, har vid behov tagits upp vid ordinarie möten för verksamhets- och chefsfrågor, mellan chefsöverläkaren vid Maria Ungdom, kriminalkommissarien vid Länskriminalens Ungdomssektion och sektionschefen vid Ungdomsjouren (projektledaren för projekt *Utvidgat MUMIN-samarbete för unga vuxna*), 4-6 gånger per år.

Budget

Projektet har följt budget enligt plan.

Milstolpar

Under den första projekttiden pågick förberedelse- och rekryteringsarbete och i augusti 2010 var samtliga tjänster tillsatta.

Delrapport presenterades efter det första året, under maj 2011.

Slutrapport presenteras i början av 2012 och tas upp i nämnd i februari 2012.

Projektet avslutades 31 december 2011.

MÅL

Effektmål

- Att öka andelen ungdomar och unga vuxna som misstänks för narkotikabrott in i MUMIN-samarbetet. Under 2008 var den totala andelen för den yngre målgruppen 31,5 %. Målet inom ramen för projektet är 80 %.
- Att minst 70 % av de som bokats in på en nybesökstid för stöd- eller behandlingsinsatser också fullföljer och kommer till inbokad tid.

Projekt mål

För att nå ovan beskrivna effektmål skall projektet genomföra följande:

- Pröva Mumin-metoden för den äldre målgruppen och se om den fungerar eller behöver vidareutvecklas för att nå goda resultat.
- Utveckla samverkan mellan olika aktörer för målgruppen.
- Att inventera befintliga vårdresurser för unga vuxna på stadens stadsdelar och sammanställa information kring kontaktuppgifter och organisation.
- Sprida Mumin-metoden.

ARBETSSÄTT

Arbetsmetod

Arbetsuppgifterna i projektet på individnivå

Länskriminalens Ungdomssektion består av tre operativa grupper, varav två alltid arbetar i yttre tjänst. Ungdomsjouren har sedan 2007 bemannat sektionen med en socialsekreterare som i huvudsak arbetat med åldersgruppen upp till 20 år. Polisens uppgift har däremot gällt gruppen 15-25 år. I och med projekt *Utvidgat MUMIN-samarbete för unga vuxna* täcker nu Ungdomsjouren hela polisens målgrupp. Under projekttiden har två socialsekreterare bemannat de yttre polisgrupperna. Arbetet med den äldre målgruppen har sålunda bedrivits integrerat med den ordinarie verksamheten med åldrarna upp till 20 år under projekttiden.

Den tredje socialsekreteraren arbetade inledningsvis vid Socialjouren i syfte att bistå de uppsökande socialsekreterarna med behövlig myndighetsutövning samt att vid behov utreda ansökningar om akut boende. Med anledning av att behovet av detta visade sig vara litet arbetade även denna socialsekreterare operativt med

grupper vid Söderortspolisen under projektets andra del enligt ovan beskrivet arbetsätt.

Samtliga medarbetare inom projektet har fokuserat på fältarbete och huvudsakligen arbetat kvällar, helger och nätter.

Genom ett offensivt socialt arbete i enlighet med Ungdomsjourens MUMIN-metod, identifierar socialsekreterarna i projektet unga vuxna med missbruksproblematik, som är i behov av vård och behandlingsinsatser. Vidare motiveras dessa att söka vård och behandling och/eller kontakt med lokal socialtjänst. I syfte att förhindra att dessa unga vuxna går vidare till ett liv i hemlöshet och missbruk sker arbetet i ett nära samarbete med projekt, *Unga vuxna i hemlöshet*, dit de vid behov länkas. Vidare lämnas olika typer av information och kontaktpuppgifter. Strävan är att delta under hela processen, från polisingripande, närvaro vid förhör, eventuellt samtal med familjen, fram till det att den unga vuxna aktualiseras vid lokal socialtjänst och/eller i beroendevård.

Till skillnad från de förhållanden som gäller den yngre gruppen saknas för de äldre många viktiga länkar i vårdkedjan. Det finns till exempel ingen motsvarighet till Maria Ungdom, nätverket i form av närvarande föräldrar är oftast glesare eller saknas. Inte heller lagstiftningen är stödjande på samma sätt för denna grupp. Det är till stor del ur dessa svårigheter i arbetet med den äldre målgruppen som metodutvecklingen i projektet skett.

Socialsekreterarna har, i enlighet med metoden, kontinuerligt samverkat med socialjourer, Maria Ungdoms akutmottagning, utrednings- och behandlingssektionen vid Maria Ungdomsenhet, stadsdelar och kommuner. För de yngre har en fungerande vårdkedja på så sätt kommit till stånd. De länkar i vårdkedjan som saknats för den äldre gruppen har kartlagts i det operativa arbetet och nya samarbetsvägar utvecklats. Så har exempelvis projekt Unga vuxna i hemlöshet, Livsstilmottagningen vid Beroendecentrum Stockholm och Södermalms stadsdelsförvaltnings nystartade grupp för unga vuxna blivit nya viktiga samarbetspartners under projektiden.

Arbetsuppgifterna i projektet på strukturell nivå
Dessa uppgifter kan översiktligt delas in på följande sätt:

- Vidareutveckla MUMIN-metoden för målgruppen unga vuxna.
- Utveckla samverkan mellan olika aktörer för målgruppen.
- Sprida MUMIN-metoden.

- Samarbeta med projekt *Unga vuxna i hemlöshet*.
- Inventera befintliga vårdresurser för unga vuxna på stadens stadsdelar och sammanställa information kring kontaktuppgifter och organisation.
- Öka kunskapen kring gruppen unga vuxna både genom information från operativt arbete och genom analys av statistik.

Uppgifterna går i stor utsträckning i varandra. Övergripande har det funnits en attityd till uppgiften, som gått ut på att "fånga tillfället i flykten". Det har setts som ett uppdrag till alla projektmedlemmar att utifrån olika sammanhang bidra till kunskapsökning och metodutveckling i projektet. Dock har projektmedarbetarna haft olika ansvarsområden beroende på placering och roll.

Basen har varit den kunskap och erfarenhet som uppkommit i det operativa arbetet på fältet. Olika problem- och frågeställningar har fångats upp och därefter diskuterats och behandlats vid arbetsgruppens möten. Arbetsgruppens medlemmar har tillfört tankar och egna erfarenheter, som till exempel lett till att kontakter tagits med tänkbara nya samarbetspartners, varigenom nya kunskaper tillförts arbetsgruppen. I detta växelspel med omvärlden har nya rutiner beträffande metod och samarbete varit möjliga att skapa.

Spridning av metoden har i huvudsak skett genom föreläsningar i olika sammanhang, utbildning av poliser i samband med insatser, deltagande i olika sammanhang tillsammans med polisen, deltagande i konferenser och utbildningsdagar med kommuner och stadsdelar, information i samband med förfrågningar från olika intressenter utanför Stockholms stad.

Information om projektet, internt och externt

Informationen om projektet har haft en bred ansats. Redan existerande kanaler har utnyttjats. Projektledaren har informerat utifrån sin sektionschefsroll både inom Maria Ungdomsenhet och till den övriga socialförvaltningen. Stadsdelarna har nåtts via de återkommande stadsdelsbesöken. Projektledaren eller ersättare har också träffat stadsdelarnas kontaktpersoner för hemlöshet, förvaltningens unga-vuxna-nätverk, fältassistenternas chefer och chefssamverkansgruppen för MUMIN.

Vid konferens för Svenska Uppsökare i Samverkan (SUS-nätverket), för Beroendekakuten och vid Socionomdagarna har föreläsningar getts liksom vid Ungdomsjourens återkommande möten med stadens fältassistenter. Föreläsningen på Socionomdagarna gjordes tillsammans med projekt *Unga vuxna i hemlöshet*.

Företrädare för Socialjouren och Ungdomsjouren har suttit i styrgruppen. Därmed har information om projektet förts direkt in i dessa organisationer.

Statistik

Det operativa arbetet har dokumenterats, i huvudsak beträffande åtgärd och boendesituation, i de fall en aktiv insats i ärendet krävts från socialsekreteraren.

En projektmedarbetare har, enligt uppdrag från projektets styrgrupp, sammanställt statistik ur uppgifter från Socialjourens journalföringssystem (ALP) beträffande samtliga i åldersgruppen 18-25, som aktualiserats under år 2010. Delar ur rapporten från detta arbete redovisas under rubriken "Unga vuxna på Socialjouren 2010" i resultat- och i avsnittet sidan 22.

GENOMFÖRANDE

Under denna rubrik beskrivs framför allt den process som stegvis utvecklats metoden för arbetet med gruppen unga vuxna.

Det operativa arbetet vid Länskriminalens Ungdomssektion

Arbetet vid Länskriminalens Ungdomssektion har bedrivits utifrån den metod och de rutiner som utarbetats inom ramen för den ordinarie verksamheten med den yngre målgruppen sedan 2007. Projektet har i praktiken inneburit att den befintliga verksamheten förstärkts och därigenom möjliggjort ett fokus även på den äldre målgruppen.

Arbetet inleddes med att ny personal introducerades i arbetet på fältet. Därefter följde att tillsammans med polisen skapa förbättrade förutsättningar för socialsekreterarnas kontakter med de unga vuxna i samband med polisingripandet.

I takt med att arbetsmetoden utvecklades och nya länkningsmöjligheter och samarbetspartners tillkom kunde konstateras att kvaliteten i arbetet ökade. Möjligheten att erbjuda den unge hjälp till nästa steg och att inleda en förändringsprocess växte under projektets gång.

Under projekttiden har socialsekreterarna deltagit i ett antal narkotikainsatser i polisens regi. Insatserna har inneburit att man riktat fokus på till exempel ett geografiskt område (GÅSEN), ett problemområde (doping) eller ett särskilt evenemang (fotboll, ishockey, konserter). Insatserna har tidsmässigt spänt från några timmar till flera veckor. De som sträckt sig över en längre period har inletts med planering (upplägg, kontakt med socialtjänst etc.), följt av en utbildning med berörda, för att sedan utmynna i själva insatsen. Merparten av de insatser socialsek-

reterarna deltagit i har haft lyckade resultat i form av ungdomar som upptäckts för första gången av socialtjänst. Det har dock varit svårt att styra arbetet till vår specifika målgrupp eftersom insatserna inte haft en åldersmässig inriktning.

Uppdraget vid Socialjouren

Till skillnad från förutsättningarna för det operativa arbetet var funktionen vid Socialjouren helt ny och utvecklades under projektets gång. Syftet var att förstärka vårdkedjan och kopplingen till myndighetsutövande socialtjänst under jourtid, genom stöd till de operativa socialsekreterarna i form av behövlig information samt att kunna utreda ansökningar om akut logi från unga vuxna som aktualiserats i den operativa verksamheten.

Det visade sig dock att trots att många av de unga vuxna som aktualiserats i projektets operativa arbete varit hemlösa eller i riskzon för hemlöshet har ingen av dem varit i behov av **akut** logi på jourtid. Utifrån detta fick socialsekreteraren i uppdrag av styrgruppen att även handlägga ärenden gällande *förhör enligt Lagen om unga lagöverträdare (LUL)*, med ungdomar under 18 år vid misstanke om narkotikabrott). Detta resulterade i att det i samarbete med en inspektör vid Socialjouren utarbetades en rutin för förbättrad dokumentation och uppföljning till stadsdelarna beträffande förfrågningar om LUL-förhör.

Vidare undersöktes möjligheten för den berörda socialsekreteraren att, under sina arbetspass, handlägga *samtliga* ärenden där unga vuxna ansöker om akut logi. Detta var dock, vid den aktuella tidpunkten, inte möjligt att implementera i Socialjourens ordinarie verksamhet.

Socialsekreterarens arbetsuppgifter omprioriterades under våren 2011, så att hon fick ett uppdrag från styrgruppen att sammanställa statistik om de unga vuxna (18-25 år) som sökt hjälp vid Socialjouren under år 2010. Vidare gavs ett uppdrag att tjänstgöra operativt vid två grupper inom Söderortspolisen under sammanlagt åtta veckor.

Uppdraget vid Söderortspolisen

Det operativa arbetet vid Länskriminalens Ungdomssektion bedrivs med hela åldersgruppen 15-25 år. Det kan uppstå situationer där socialsekreterare och polis måste prioritera omyndiga personer utifrån respektive myndighets uppdrag och lagstiftning. Som en följd av detta fördes ett resonemang om möjligheten att komplettera projektarbetet så att andelen unga vuxna kunde ökas.

Efter kontakt med kriminalchefen vid Söderortspolisen, som under en längre tid efterfrågat ett fördjupat samarbete, kunde ett förslag arbetas fram. Det innebar

att under två månader placera en socialsekreterare med tjänstgöring i Söderortspolisens grupp mot livsstilskriminella (SYL) och i Gatulangningsgruppen Globen. Dessa polisgrupper, med olika inriktning i sitt arbete, valdes utifrån kunskapen om att det inom gruppen unga vuxna med missbruk finns stora variationer avseende social situation, boende, sysselsättning, nätverk och kriminell belastning.

Efter beslut i styrgruppen att genomföra det ovan beskrivna "projektet i projektet" fick socialsekreteraren följande uppdrag att

- under åtta veckor arbeta uppsökande enligt MUMIN-metoden i samverkan med SYL och Gatulangningsgruppen Globen, fyra veckor i vardera gruppen
- ha fokus på erbjudanden om vård och stöd kring missbruk, genom samtal och information
- i enlighet med metoden sträva efter att länka unga vuxna till Maria Ungdom och andra beroende mottagningar, lokal socialtjänst och projekt *Unga vuxna i hemlöshet*
- verka för en kompetenshöjning avseende samverkan med socialtjänsten i de aktuella polisgrupperna.

Erfarenheterna från arbetet återrapporterades till styrgruppen i en separat rapport. Statistik redovisas i denna rapportens resultatdel.

Operation Gåsen

Söderortspolisen har vid tre tillfällen genomfört *Operation Gåsen* vilket är en omfattande insats som pågår under tre veckor vardera. Den syftar till att upptäcka ungdomar och unga vuxna som missbrukar cannabis. Polisen använder under denna insats så kallade kvalitativa arbetssätt, som innebär att man arbetar i enlighet med MUMIN-metoden. Polisstationen vid Maria Ungdom används för personer under 20 år misstänkta för ringa narkotikabrott och att det finns ett fokus på samverkan, med socialtjänst, Maria Ungdom och andra relevanta aktörer. *Gåsen 2* och *Gåsen 3* har genomförts under projekttiden. En socialsekreterare från projektet har haft i uppdrag att vara Söderortspolisen behjälplig under dessa insatser. Detta har inneburit möjlighet att sprida kunskap om MUMIN-metodens arbetsformer även till polisgrupper som inte har någon socialsekreterare knuten till sig i arbetet på fältet.

Under *Gåsen 2 och 3* arbetade samtliga projektmedlemmar som en följd att Läns-kriminalens Ungdomsektion och Söderortspolisens grupp mot livsstilskriminella (SYL) medverkade vid insatsen.

I samband med *Gåsen 2* under hösten 2010 utvecklades ett fördjupat samarbete mellan Skärholmens yttre ungdomsgrupp (poliser) och ungdomsgruppen i Skärholmen (socialtjänsten) i missbruksärenden. Projektmedarbetarna var dem behjälpliga med kunskap kring MUMIN och operativt samarbete mellan polis och socialtjänst. Trots att målgruppen främst avsåg ungdomar under 18 år främjas indirekt arbetet med unga vuxna.

Projektgemensamt arbete

Förutom vid det individinriktade arbetet har ett kontinuerligt samarbete på strukturell nivå mellan projekten *Unga vuxna i hemlöshet* och *Utvidgat MUMIN-samarbete för unga vuxna* förelegat. Detta arbete har huvudsakligen skett genom dialog mellan projektsamordnare och metodansvarig i respektive projekt. I kontaktytan mellan projekten, har kunskap utbytt mellan ett ungdoms- och ett vuxenperspektiv. Det har varit möjligt att tydligt se ett "glapp" mellan ungdoms- och vuxenvård.

Vidare organiserade projekten tillsammans, utifrån gemensamt fältarbete, en uppsökarkväll i Stockholms City, där Ungdomsjourens citygrupp, Uppsökarenheten för vuxna, Lugna Gatan och Klara Närpolis deltog. Insatsen syftade till att gemensamt fokusera på målgruppen unga vuxna samt att implementera projektens förhållningssätt och metoder i den ordinarie verksamheten. Socialjouren och Hemlöshetsjouren hade informerats om insatsen och var förberedda på att ta emot eventuella ansökningar om akut logi.

Det fanns en ambition att gemensamt och tillsammans med Beroendeakuten, skapa ett forum med tonvikt på vårdkedjor och samarbete, för de aktörer som arbetar med unga vuxna. BAS, Catio Maria, Maria Ungdom deltog i några möten.

Nya samarbetspartners och inventering av vårdresurser

Inventeringen av vårdresurser i staden har främst bedrivits genom länkningsarbete i enskilda ärenden och i kontakten med projekt *Unga vuxna i hemlöshet* och deras medarbetare i stadsdelarna (Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Skärholmen, Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta).

Framtagning av informationsbroschyr om cannabis

De unga vuxna som påträffades inom ramen för projektet upplevdes i stor utsträckning som en svårmotiverad grupp av projektmedarbetarna. Många använde

cannabis, men hade vid polisingripandet ingen önskan om att få hjälp för sitt missbruk. Det uppstod ett behov av att hitta nya sätt att bedriva motivationsarbetet, bl a med hänsyn till den ofta mycket korta kontakten under arbetet på fältet.

Det visade sig att uppsökare som arbetar med unga vuxna i Malmö stad använder sig av en broschyr, "Cannabisprogrammet i fickformat", som utformats i samarbete med leg psykolog och utvecklare av Haschavvänjningsprogrammet (HAP), Thomas Lundqvist vid Rådgivningsbyrån i Lund. En av projektmedarbetarna omarbetade detta material till en Stockholmsversion. I denna finns kontaktppgifter till vårdgivare inom länet, som arbetar med unga cannabismissbrukare, såsom Maria Ungdom, Beroendecentrum Stockholm (Livsstilmottagningen) och Capio Maria.

Broschyren har ett sekundärpreventivt syfte och överlämnas i det operativa arbetet till unga vuxna i samband med samtal och information. I projektets slutskede har efterfrågan från andra aktörer varit stor. Utifrån detta har den distribuerats, tillsammans med information om avsedd användning, till stadsdelarna genom stadens preventionssamordnare, Ungdomsjouren, Uppsökarenheten för vuxna och Socialjouren, åklagarmyndigheten, Stockholms stads fältassistenter, Södertörnspolis.

Unga kvinnor i projektet

Det har inte varit ett uttalat mål att ha ett särskilt fokus på unga kvinnor. Kvinnornas villkor har ändå kommit att uppmärksammas i projektets olika delar.

I det operativa arbetet har socialsekreterarna, tillsammans med polisen, bedrivit ett arbete och fört ett resonemang om hur man skall kunna öka kompetensen att upptäcka och komma i kontakt med denna målgrupp.

Utifrån den statistik som sammanställts kring Socialjourens arbete med målgruppen har sådana diskussioner förts både på Socialjouren och i projektets styrgrupp.

Inom det projektgemensamma arbetet på fältet och i möte med andra aktörer har kvinnornas villkor också varit ett tema.

Säkerhetsarbete

Under hela projekttiden har säkerheten för socialsekreterarna under det operativa arbetet varit ett återkommande tema. Utgångspunkten har varit en handlingsplan som utvecklats av socialsekreterare vid polisen i Göteborg. Denna har omarbetats för våra behov av en av projektmedarbetarna.

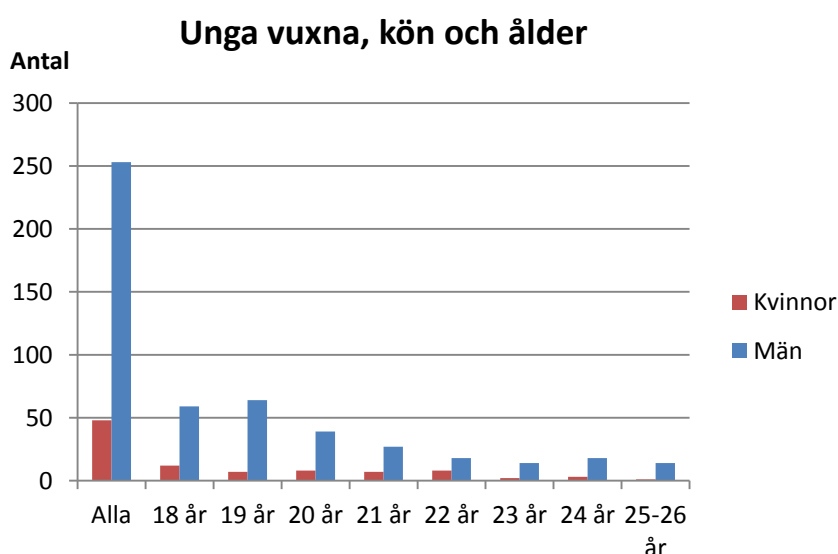
RESULTAT OCH ANALYS

Gruppen består av personer i vars ärenden socialsekreterarna vidtagit någon aktiv åtgärd i samband med eller som en följd av polisingripandet under det operativa arbetet med Länskriminalens Ungdomssektion och Söderortspolisen.

Målgruppen (18-25 år)

Övergripande beskrivning av de unga vuxna i projektet

Statistiken över målgruppen omfattar totalt 301 personer, varav 61 (20 %) är kvinnor. Uppdelat på åldersgrupper fördelar de sig på följande sätt:

Det föreligger en betydande övervikt för män i alla åldersgrupperna, vilket hör samman med att polisen i sitt arbete i huvudsak kommer i kontakt med män. Kvinnornas situation belyses särskilt under rubriken "Unga kvinnor i projektet".

Tyngdpunkten beträffande ålder ligger i grupperna 18 och 19 år, och dessa sammanfaller således med en del av Maria Ungdoms ordinarie klientgrupp. I just denna ålder finns en risk att "falla mellan stolarna" i kontakten med olika myndigheter. De bedöms inte alltid entydigt, ibland ses de som ungdomar och ibland som vuxna. De är fortfarande unga, men lagstiftningsmässigt är de myndiga. På ett sätt kan detta vara positivt genom att de får tillgång till resurser både för unga och för vuxna. Ändå finns det en risk att de inte får den hjälp de behöver genom att de "bollas" mellan olika hjälpinstanser. Nätverket mobiliseras inte på samma sätt för en 18-åring, som för den som är yngre, t ex genom att föräldrarna inte direkt ges möjlighet att närvara vid polisförhöret. Det är också naturligt att använda sig av den frihet man fått som myndig. Många av de 18 – 20-åringar vi mött

är helt enkelt inte intresserade av den hjälp som erbjuds. Samtidigt finns det en skyddslag, som gör att de kan omhändertaras upp till 20 år. Glappet mellan att vara ungdom och att vara vuxen har blivit tydlig i projektarbetet.

När det gäller målgruppen som helhet är intrycket att många mår psykiskt dåligt med nedstämdhet, ångest och sömnproblem. De har mycket sällan någon pågående kontakt med psykiatri. Den dominerande drogen är, även bland dessa, cannabis. Det förekommer också ett blandmissbruk som ofta omfattar cannabis, bensodiazepiner och smärtstillande medel.

Situationen för de unga vi mött i projektet är mycket varierande. Det är ändå möjligt att urskilja en grupp av unga vuxna med likartade problem. I denna grupp ter sig de unga relativt välfungerande. De har boende och sysselsättning, men missbrukar kraftigt i samband med fester på helgerna. De upplever inte själva att de har ett allvarligt problem. Missbruksbilden har karaktär av "helgmissbruk". Socialsekreterarna ser dock att situationen på sikt inte är hållbar.

En annan avgränsad grupp är de tungt kriminella som påträffats inom ramen för samarbetet med Söderortspolisens grupp mot livsstilskriminella (SYL). Ärenden kring dessa är ofta komplexa med problematik i form av missbruk, hemlöshet, våld och kriminalitet. Drogmissbruket utgörs ofta av ett omfattande cannabismissbruk med inslag av kokain och bensodiazepiner.

Målet i samtalen har varit att ge unga vuxna information om vart de kan vända sig. Även de som inte är intresserade av vidare kontakter ska veta vad de tackar nej till. **Alla** unga vuxna som socialsekreterarna haft kontakt med genom projektet har fått tillgång till information.

Tillhörighet

Till Stockholms stad hör 122 personer som fördelas på följande stadsdelar:

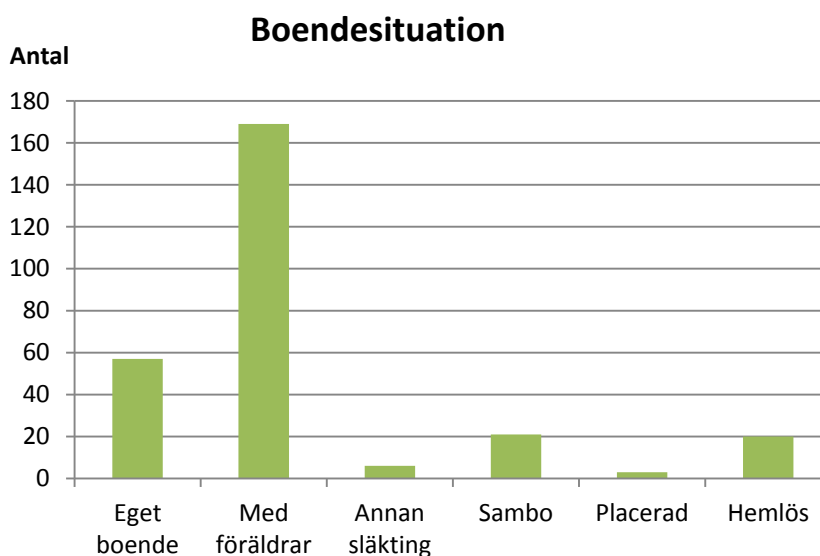
Spånga-Tensta	3	Skarpnäck	11
Hässelby-Vällingby	8	Enskede-Årsta-Vantör	16
Bromma	20	Farsta	15
Kungsholmen	8	Älvsjö	5
Norrmalm	5	Hägersten-Liljeholmen	12
Östermalm	2	Skärholmen	3
Södermalm	15		

16 personer kommer från andra län och 140 från Stockholms kranskommuner samt 1 från annat EU-land. För 22 personer saknas uppgift om tillhörighet eller anges som oklar.

Huvuddelen antingen tillhör Stockholms stad eller också har ingripandet skett inom Stockholms stadsgräns. Eftersom polisen arbetar länsövergripande har det inte varit möjligt att styra arbetet geografiskt. Unga vuxna som tillhör Stockholms stad har även påträffats utanför stadens gränser. Oklarheter gällande tillhörighet har varit vanligt förekommande, vilket medfört svårigheter i länkningsarbetet, till exempel att motivationen hos den unge hunnit försvinna under den tid utredning av tillhörighet pågått. Svårigheter med att utreda tillhörighet har uppkommit även mellan stadsdelar med följd att klienter "tappats".

Boendesituation

Av hela gruppen har 56 % uppgett att de bor med någon av eller båda föräldrarna. 19 % har eget boende och 20 personer eller nästan 7 % är hemlösa. I 25 fall har uppgift om boende inte gått att få fram. I antal fördelar sig boendet på följande sätt:

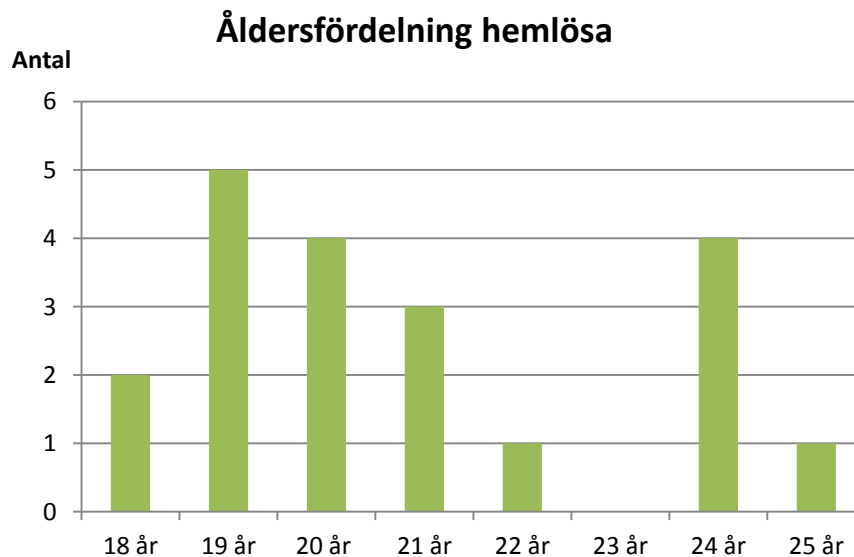

De som i diagrammet betecknas som hemlösa har själva beskrivit sig så. Huvuddelen av dessa omfattas av *Situation 4 enligt Socialstyrelsens definition* av hemlöshet: "En person bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar/bekanta/familj/släktingar eller har ett tillfälligt (kortare än tre månader efter mätperioden) inneboende- eller andrahandskontrakt hos privatperson". Någon eller några befinner sig i *Situation 1: En person är hänvisad till akutboende, härbärke, jourboende eller är uteliggare*. Utöver dessa finns ett flertal som inte själva beskriver sig som hem-

lösa, men som kan konstateras befinna sig i Situation 4. De finns i staplarna "Sambo", "Annan släkting" och ibland även i "Med föräldrar". Enligt socialsekreterarnas bedömning befinner sig en stor del av målgruppen i riskzonen för att på sikt bli hemlösa på grund av sitt missbruk.

De som själva uppgett sig vara hemlösa är 20 personer, varav fem är kvinnor. 12 personer har samtyckt till och önskat kontakt med projekt *Unga vuxna i hemlöshet*, varav en själv inte betecknar sig som hemlös. De övriga åtta tillhör inte Stockholms stad.

Samtliga som erbjudits en kontakt med projekt *Unga vuxna i hemlöshet* har således tackat ja.

Tidigare kontakter med socialtjänst och/eller beroendevård

136 personer uppger att de inte haft kontakt med socialtjänst och 128 har inte haft kontakt med beroendevård. Siffrorna för pågående kontakt med socialtjänst är 39 personer respektive 35 personer i beroendevården.

Av de 136 som svarat nej på frågan om kontakt med socialtjänst har åtta personer angett att har eller har haft kontakt med beroendevården. **Av detta kan slutsatsen dras att 128 personer varit helt okända för både socialtjänst och beroendevård, vilket är 42,5 % av målgruppen.** Denna siffra är väsentligen högre än den som brukar anges för Ungdomsjourens ordinarie verksamhet vid Länskriminalens Ungdomssektion (27 %).

Förhör/Brottsmisstanke

Socialsekreterarna har närvarat vid förhör med 168 unga vuxna. Till skillnad från förhör med minderåriga enligt lagen om unga lagöverträdare (LUL) närvarar socialsekreteraren endast med samtycke.

Samtliga är misstänkta för *ringa narkotikabrott genom eget bruk* eller *ringa narkotikabrott genom innehav*, 9 % är även misstänkta för *narkotikabrott genom förvärv i överlåtelssyfte*. Dessutom förekommer ett fåtal *grova narkotikabrott, dopingbrott, drograttfylleri och vapenbrott*.

Länkninginsatser

Totalt har 137 länkningar genomförts. En individ kan länkas till flera instanser. Alla länkningar kräver samtycke.

Antal länkningar till:

Stadsdelar/kommuner	49
Maria Ungdomsenhet	13 nybesök
	4 återupptagna kontakter
	2 till Cannabisprogrammet
MiniMarior och Lokal beroendevård	14
Projekt Unga Vuxna	12
Capio Maria	5
Landsting akut	10 Maria Ungdom
	2 Beroendeakuten
Livsstilmottagningen	19
Unga In	1
Frivården	1
Anonyma narkomaner	5

Bland de unga vuxna som varit öppna för att samtala med socialsekreterarna har många varit mycket tveksamma till ytterligare kontakt med socialtjänsten. De vill inte identifiera sig som missbrukare eller kan ha negativa erfarenheter av tidigare kontakter. Andra alternativ, som inte upplevts som så hotfulla har varit lättare att länka till.

Livsstilmottagningen vid Beroendecentrum Stockholm, som öppnade i september 2011 är ett sådant exempel. Det är enkelt för socialsekreterarna att länka dit; de har god tillgänglighet och tar emot unga vuxna från hela länet. Om det behövs ytterligare insatser eller remisser till andra enheter inom Beroendecentrum erbjuds hjälp med detta. Socialtjänsten däremot kan ofta upplevas som svårtillgänglig för denna grupp. De kan behöva stöd som handläggs från olika enheter, som

försörjningsstöd och insatser mot missbruk. Ofta skulle de behöva mer hjälp på vägen till kontakt med rätt instans än vad de operativt arbetande socialsekreterarna har möjlighet att ge. Projekt *Unga vuxna i hemlöshet* har under projekt-tiden kunnat fylla en sådan funktion för en del av målgruppen.

Ambivalens att söka hjälp, ett pågående missbruk eller oklarheter kring tillhörighet är exempel på faktorer som kan bidra till att länkningen misslyckas och att en bärande kontakt med socialtjänsten inte etableras.

Graden av samordnat omhändertagande skiljer sig åt inom staden. Ett av flera goda exempel är Södermalms stadsdelsförvaltning som har ett helhetsperspektiv och ett nära samarbete med lokal beroendemottagning. Denna organisation stöder omhändertagandet av unga vuxna.

Det är socialsekreterarnas uppfattning att för att fånga upp unga vuxna krävs ett snabbt och samordnat omhändertagande. Detta är också grundtanken i MUMIN-metoden. Tidsaspekten är särskilt av vikt för de unga vuxna som rör sig i utkanten av gruppen med livsstilskriminella, eftersom de löper en överhängande risk att dras in i tyngre kriminalitet.

Cannabisbroschyren

Sedan april 2011 har den av projektet framtagna cannabisbroschyren använts. I det operativa arbetet har den delats ut till 77 unga vuxna. Broschyren har utgjort ett verktyg för att information till unga vuxna som inte velat ha hjälp i den aktuella situationen. Den har också fyllt en funktion genom att öppna upp för en dialog.

LVM-anmälningar

I ett antal ärenden har det inte varit möjligt att arbeta med samtycke. Situationen har varit så allvarlig att socialsekreterarna och/eller polis har gjort anmälan enligt 6 § Lagen om omhändertagande av missbrukare (LVM). Detta har skett i 16 fall.

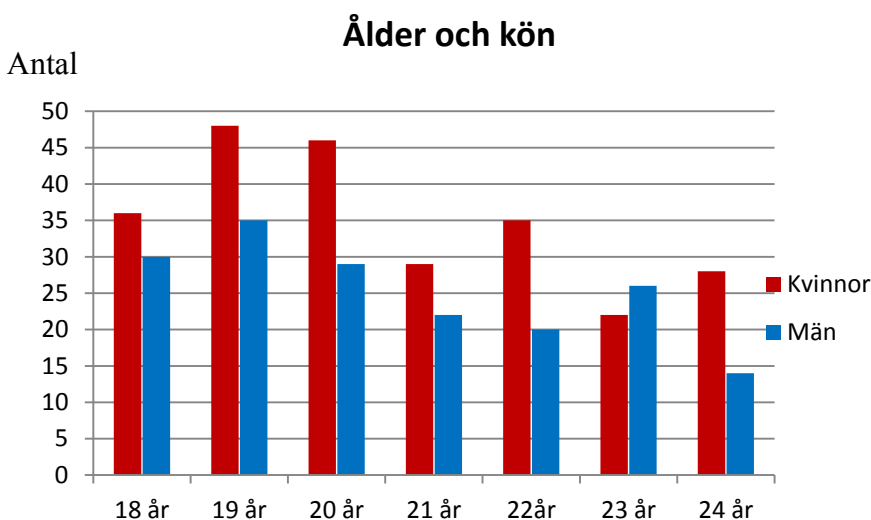
Barn till unga vuxna

I samband med polisingripanden kom socialsekreterarna i kontakt med 12 barn i åldrarna ett till elva år. De var antingen barn till unga vuxna i målgruppen eller befann sig i olämpliga miljöer vid ingripandet. Arbetet med barnen skedde i nära samarbete med berörd socialjour.

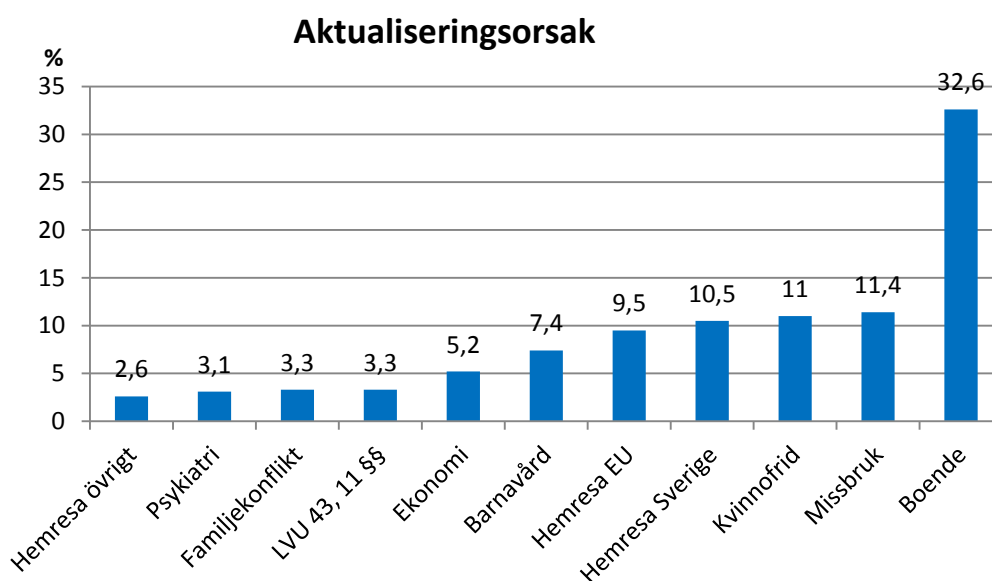
Unga vuxna på Socialjouren 2010

Avsikten har varit att undersöka hur fördelningen i gruppen unga vuxna (18-25), som aktualiserats på socialjouren under 2010, ser ut avseende kön, tillhörighet, aktualiseringsorsak. Materialet består av 420 ärenden som dokumenterats i Socialjourens journalföringssystem ALP. De unga har vid tillfället för kontakten med socialjouren fyllt 18 år men inte 25. **Urvalet är alltså ett helt annat än i den operativa verksamheten.**

Av de 420 personerna var 42 % män och 58 % kvinnor. Tyngdpunkten när det gäller ålder låg på de yngre grupperna.

De främsta aktualiseringsorsakerna är boendeproblematik och missbruk:

Tyngdpunkten även i detta material beträffande ålder ligger på de yngre åldersgrupperna. Däremot skiljer det sig beträffande andelen kvinnor. Den är avsevärt större i socialjournsgruppen. Utifrån diagrammet ovan skulle det vara intressant att få veta i vilken utsträckning de som aktualiserats på grund av behov av boende också har ett missbruk. Detta har emellertid inte undersökts.

Uppföljning av effektmålen

De uppsatta effektmålen har visat sig icke relevanta för projektet.

Uppföljning av projektmålen

Pröva MUMIN-metoden

MUMIN-metoden har prövats för målgruppen och fungerat väl i den meningen att vi kommit i kontakt med en stor grupp unga vuxna med missbruk, som socialtjänsten annars inte skulle ha nått. Jämfört med ungdomar under 18 år föreligger dock skillnader. De unga vuxna är möjligen ännu mindre motiverade och framför allt saknas de yngres nätverk som ett stöd i motivationsarbetet. Alla åtgärder måste ske med den unges samtycke. Den juridiska ramen är inte heller lika hållande. Den sammanhållna vårdkedja som Maria Ungdom utgör för de yngre saknas för många unga vuxna. Det är också stora lokala skillnader inom staden vad gäller helhetsperspektiv och samordning av omhändertagandet av den unge.

Utveckla samverkan

Under projektets gång har socialsekreterarna kunnat konstatera att en ständig utveckling av samverkan med polismyndigheten skett. En fortlöpande reflektion kring det gemensamma arbetet har lett till att de poliser vi samverkat med har fått en ökad förståelse för socialtjänstens lagstiftning, organisation och arbetsmetoder. Detta medför att polisens ökade kompetens på dessa områden kommer klienterna till godo även i situationer när socialsekreterare inte är närvarande. På motsvarande sätt har socialtjänsten ökat sin förståelse för och kunskap om polisens arbets sätt. Detta är något som inte kan uppnås enbart med exempelvis föreläsningar och kortare utbildningsinsatser.

Hela projektet har präglats av bred samverkan med aktörer som arbetar med målgruppen, dels utgående från enskilda ärenden, dels på en strukturell nivå.

Inventera befintliga vårdresurser för unga vuxna

Detta har i huvudsak skett med utgångspunkt i klientarbetet.

Sprida MUMIN-metoden

Socialekreterarna har deltagit i ett stort antal av polisens särskilda insatser. Vidare har de föreläst och utbildat efter förfrågningar från stadsdelar, kommuner och andra samarbetspartners.

SLUTSATSER

Genom ett operativt samarbete med polisen enligt MUMIN-metoden är det möjligt att upptäcka unga vuxna som annars inte skulle nås av socialtjänsten.

Ett snabbt och samordnat omhändertagande är av yttersta vikt för att en fortsatt kontakt med socialtjänst och/eller beroendevård ska komma till stånd.

Oklarheter kring tillhörighet och bristande samordning kan leda till att länkningen misslyckas och att socialtjänsten inte blir tillgänglig för unga vuxna, trots att motivation ibland funnits i den inledande kontakten.

I många stadsdelar saknas uppbyggda vårdkedjor och den samordning av resurser som krävs för att framgångsrikt arbeta med målgruppen unga vuxna i syfte att förebygga hemlöshet.

Det föreligger behov av fortsatt utveckling av internt samarbete mellan Socialförvaltningens verksamheter som arbetar med målgruppen unga vuxna såsom Ungdomsjouren, Uppsökarenheten för vuxna, Maria Ungdomsenhets utrednings- och behandlingssektion, PUMAN och Socialjouren.

Projektet visar att det finns anledning att från socialtjänstens sida uppmärksamma och analysera betydelsen av den kontext gämgmiljön utgör för de kvinnor, barn och unga med missbruksproblem som lever i eller nära denna.

Från Polismyndighetens sida har vi under projektet mött ett professionellt arbetssätt, prestigelöst förhållningssätt och en vilja att samverka på alla nivåer. Detta utgör goda förutsättningar för att bedriva ett socialt arbete, i samverkan, med mycket god effekt.